

klonila skoro slične boje za obstanek. Priključili so se temu krogu mlajši tovariši: Iv. Daneu, Ferd. Starec, Jos. Gorkič in drugi. Zbirali so se prvotno v zakotnih krčmah k redkemu razvedrilu, k medsebojni vzpodbudi. Leta 1906. so se pa razmere med tržaškimi slovenskimi učitelstvom toliko izpremenile, da je bilo možno misliti na ustanovitev učiteljskega društva. Dne 6. maja istega leta se je vršil ustanovni zbor, in tovariš Ferluža je bil soglasno izvoljen za predsednika. Društveni predsednik je ostal leto za letom do 13. marca 1914. Izpolnjeval je predsedniške dolžnosti z vnuem, z nekako navdušenostjo, osobito prva leta, ko je bilo treba plašljivce bodriti, omahljivce pridobiti. Velika vsestranska zaposlenost tovariša Ferluže in oddaljenost od društvenega sedeža, ki je bil v Trstu, je kdajpakdaj tudi zakrivila, da se stanovski organizaciji ni mogel toli posvetiti, kolikor je sam želel. Z druge strani pa so se v društvu pojavila razna stremiljenja, kar je bilo pri velikem številu članov, na katere — osobito mlajše — je moralo vplivati moderno življenje industrialnega mesta, pač povsem naravno. Nazori so se krizali, iskre kresale, debate poostrele, a tudi poglabile. Ali kakršni so tudi bili nazori, težnja vseh je bila koristiti narodu in stanu čimbolj mogoče. Seveda je v to vsaka skupina zopet zastopala svojo formulo, ki je bila pač tu bolj idealno, tam bolj materialno prebarvana. Isto gibanje se v onem letu opaža tudi v kraškem, istiskem, goriškem učiteljskem društvu. Provročili so to gibanje tovariši socialno - demokratiški načel. Gibanje je svetovna vojna prekinila. »Mladi« so v prvi vrsti zahtevali revizijo pravil in programa učiteljskega društva ter »Zaveze«, dostop k društvu delu, ter da postane izvenstanovsko delo učiteljskega bolj samostojno, ne podvrženo nobeni politični stranki, manj v »oštarijo« težče, bolj socialno. Ferluža je s finim taktom spoznal čas, ki ga kliče, ter je odstopil iz lastne volje in se zavaroval proti ponovni izvolitvi. Vendar tudi on lahko zre s ponosom na marsikatero delo, ki ga je tržaško učiteljsko društvo započelo in deloma izvršilo tekom njegovega predsedstva. Omenjam le ustanovitev šolarskih knjižnic na tržaških slovenskih ljudskih šolah ter posrečeno akcijo za javna ljudska predavanja poleg množičnih društvenih korakov v materialni in moralni prid tržaškega slovenskega učiteljskega. Zdej so svetovni dogodki izsilili premirje, društvo leži v mrtvilu. Kako bo potem, je li se debate v društvu in polemike po časopisih obnove, — kdo ve!

Stipe Ferluža je svojčas mnogo pisal. Sam temu svojemu delu, ki mu je bil pač vzgojni namen, ne pripisuje umetniške vrednosti. V tej sodbi je tudi povsem pravičen. Pisal je za »Edinost« mnogo, vse v poučljivem tonu, napadal ni nikogar, političnih člankov ni nikdar pisal. Sodeloval je pri »Popotniku«, »Učit. Tovarišu«, plodove svojega naivnega humorja je pošiljal v »Jurja s pušo«, v »Brivca« in »Skrata« — sebi in marsikomu v zabavo. Plačila za to ni sprejemal, sam se spominja le na skromni honorar 30 K, ki ga je sprejel za svoj spis s strani »Družbe sv. Mohorja«. Tudi s te strani je imelo njegovo delovanje namen buditi, bodriti.

Čudno, da je Ferluža, ki ni nikoli zagrešil političnega članka, slednjič stopil tudi na politično polje. Tržaško slovensko učitelstvo si je pač s svojim delom pridobilo ugled med ljudstvom ter je postalo faktor, s katerim je bilo treba računati. Tržaški mestni svet, oziroma deželni svet se je imel voliti po novem volilnem redu. Slovencem v okolici bi pripadalo 12 mandatorov. Politiško društvo »Edinost« je takrat ponudilo dva mandata tržaškemu učitelstvu, in to je na zaupnem sestanku enoglasno sklenilo za kandidata tovariša Ferlužo in Jos. Pertota. Oba sta bila izvoljena junija meseca 1909. Prvi slovenski učitelj je vstopil v ponosni mestni svet Trsta. Značilno je, da je prejel Ferluža pri svoji izvolitvi od vseh 12tih izvoljenih slovenskih poslancev največ glasov. Leta 1913. tudi v juniju je bil vnovič izvoljen. Svoje poslanske dolžnosti je izvajal vestno in točno, narodu in stanu v prid.

Dasi je vroče ljubil svoj slovenski materni jezik in svoj narod, vendar Stipe Ferluža — to mu bodi povedano v čast — ni bil naroden šovinist, osobito ne eden onih, ki pod plaščem strupenega šovinizma skrivajo čisto svoje narodne grehe. Svojo deco, ki jo je imel v zakonu s plem. Weisenthurnovo, potomko slovenskega slovničarja in tržaškega patricija dr. V. Franul - Weisenthurna,

je vzgojil v slovenskem duhu in jeziku. Nepoboljšljiv idealist, ki trdno verjame v edino moč besede, je Ferluža gojil veliko zaupanje do zdravega razuma tujerodnih sodelavcev. Često je z besedo in tiskom apeliral na njihov čut pravičnosti do drugorodcev. Nekoč je o priliki, ko se je zbor ital. učit. društev v Gorici javno izrekel proti pravični zahtevi Slovencev, naj bo slovensko učiteljske premeščeno iz Kopriva v Gorico, naš Ferluža sestavil tozadevno, italijansko spisano spomenico na italijanske tovariše, v kateri je branil slovensko stališče. Učiteljsko društvo je poskrbelo za tisk, in spomenica je romala v številnih izvodih v — koš ital. učit. društva. Morda ni bilo ravno tako, ali praktičnega uspeha Ferlužovo delo tu ni imelo, ker treznejši in pravičnejši elementi med našimi ital. tovariši so že kdaj izstopili iz ital. učit. društva ter ustanovili poseben delaven krožek v okrilju ital. socialno-demokratske stranke. Vendar je bil Ferlužov namen plemenit, dasi zaradi njegovega idealizma zopet naiven.

Življenje St. Ferluže nam podaja trden okvir za zgodovinsko skico njegove dobe. Daneš pač niso časi, da bi se človek vsestransko poglavlje v to velepomembno dobo. Morda se kdaj povrne k predmetu, in bo tovariš Stipe sam lahko z ljubeznivo besedo povedal, kje sem se jaz v naglici zaletel. Saj mu vsi iz srca želimo dolg in jasen večer življenja!*)

In ta mož je bil učitelj. Da, res, ljubezniv učitelj svoji šolski deci. In pečat, ki ga je vtisnil potom svojega dolgoletnega pouka, ni izginil z vedrih lic openskih mladeničev in mož. Znal je obdržati svoj vpliv na mladino tudi v dobi, ko je že zapustila šolo. Veselje je bilo prebiti večer med pevci njegovega »Zvona«. Skrbno je branil svoje in izločeval »garjeve« koštrune. Pravi demokrat — znal je živeti med ljudstvom.

Morda sem te preveč hvalil, Stipe! Ne zameri mi! Če sem nehoti dregnil v kako skelečo rano — nu, to vem, da si mi takoj odpustil. Kakor sva bila v načelih nasprotna, ej, poznala sva se. — Stopil si v pokoj, Stipe, odtegnil si se krogu svojih tovarišev tja na svoj gradič Moko. Tovariš Stipe, glej, časih postaja človeku hudo vpricho bogato zasajenega hinavstva in tedaj si z vsem srcem želim poštenega človeka v bližino. Ta želja je kakor molitev ob hudi uri. In tedaj, tovariš Stipe, dovoli, da se ozremo v neomahljivo pečino, na kateri je zidan tvoj orad, in da ti v duhu podajamo trdo tovariško roko! Umel nas boš, saj si bil in si prekinprek — mož!

Ferdo pl. Kleinmayr.

Umirovljeni državni nastavljenici

se potegujejo za to, da bi se jim iz plačeval 17. avgusta 1916. dovoljeni enkratni draginjski prispevek tudi za naprej kot stalna draginjska podpora in da bi bili draginjskega prispevka vboodoče deležni tudi oni penzionirani uradniki in slugi, ki so bili dosedaj izveti. Kakor poročajo z Dunaja, je vlada obljubila, da se bo na to želje kolikor mogoče ozirala. Prav je tako! Kako in kaj pa bo z učitelji penzionisti? Ali tem ni treba kruha?!

Preosnova učiteljsk.

Dunaj, 26. okt. 1916

Naš dunajski poročevalec nam piše: Naučno ministstvo je izdelalo načrt, kako preosnovati avstrijska učiteljska, da bi odgovarjala potrebam sedanjega časa. Reč, kdaj se uveljavijo te preosnove na naših učiteljskih, še sicer ni določen, toda domneva se, da že s prihodnjim šolskim letom. Bistvene preosnove bodo sledeče: Dosedaj so bili na vsakem učiteljsku štirje letniki, vboodoče jih bo pa pet. V zadnjem letniku se bo poučevalo tudi o kmetijstvu. Pouk v drugem deželnem jeziku bo obvezni učni predmet. Orgle in klavir bosta vboodoče neobvezna predmeta na učiteljskih. V zadnjih letnikih učiteljskih se bo poučevalo tudi o učnem gradivu, ki je uvedeno v višjih gimnazijskih razredih. — Kakor priča to tesno poročilo, so zahteve naprednih učiteljskih organizacij po reformi strokovne izobrazbe učiteljske le nekoliko uvaževane. Nekaj pa je vendarle, kar dokazuje, da gremo naprej. Temeljita reforma bo mogoča šele po vojni.

*) To želimo tudi mi svojemu tovarišu, prijatelju in sotrudniku! Čestitljivi slovenski korenini naš iskreni: Na zdar! Uredništvo.

Književnost.

»Popotnik« prijavlja v svoji 5. letošnji številki to vsebino: 1. I. Gradnik: Popotopna ljudska vzgoja (Dalje.) 2. Fr. Kranjc: Socialna vzgoja. 3. Pavel Flere: O bodoči vzgoji. (Dalje.) 4. Dav. Sinkovič: Gobe namesto mesa. 5. Iz šolskega dela: Matematično zemljepisje v ljudski šoli — Preprost akvarij. 6. Fran. Vajda: Statistika srednjih šol na Slovenskem in v Istri v letu 1913-1914. 7. Slovstvo: Ocene. 9. Razgled: Šolstvo. — To in ono. — Upravništvo piše v svoji listnici: »Današnji številki je priložena poštna položnica. Kdor ima poravnano naročnino, naj jo prihrani za prihodnje leto, drugi pa naj se čimprej odzove svoji dolžnosti, da pozneje ne bo nepotrebnih razburjanj in pisarij.« — Uvažujte ta opomin! — Prihoda (6.) številka »Popotnika« izide začetkom decembra.

»Zvonček« ima v svoji 10. letošnji številki to lepo vsebino: 1. Fran. Žgur: Mi in naše gore. (Pesem.) 2. E. Gangl: Domovini. (Pesem.) 3. Fran. Žgur: Prilika. (Pesem.) 4. Cvetinomiški: O Belki in Črnki. (Konec.) 5. Jakob Dimnik: Veliki admiral Anton Haus. (S podobo.) 6. Antonija Germekova: Pot v nebesa. (Samogovor.) 7. Dr. Ivo Šorli: Bob in Tedi, dva neugnanca (Dalje.) 8. Vesel pomenek. (Slika.) 9. Ivo Trošt: Izdana trmica. (Povest.) 10. Stric Pavel: Z delom se učimo. (Dalje.) 11. Kuharjev Jelko na konju. (Slika.) 12. Pouk in zabava. 13. Kotiček gospoda Doropoljskega. 14. Kotičkove risbe.

Srednješolske vesti.

Gimnazijski tečaj in konvikt za gimnazijske dijake slovenske narodnosti z Goriškega v Kromerizu. »L' Eco del Littorale« poroča, da se z odlokom notranjega ministristva z dne 20. oktobra 1916, št. 49.450, ustanavlja v Kromerizu gimnazijski tečaj in konvikt za gimnazijske dijake slovenske narodnosti. Število učencev, ki se jih sprejme v ta konvikt, bo znašalo okoli sto. Tečaj bo ustanovljen na podlagi naučnega načrta, odobrenega za državno gimnazijo v Gorici s slovenskim učnim jezikom. Učno osebje določijo goriški deželni šolski svet izmed profesorjev goriške slovenske gimnazije, ki so sedaj na razpolago. Za gojence, ki uživajo kot begunci podporo iz državnih fondov, se bodo pokrivali stroški za vzdrževanje, za obleko, obutev in zdravniško pomoč iz državnih sredstev. Imoviti gojenci bodo morali plačati v pokritje prej navedenih stroškov takso, ki jo določi politična oblast v Brnu. Prošnje za sprejem je nasloviti na namestništvo v Brnu, potem okrajne politične oblasti, oziroma redarstvene oblasti v kraju, kjer dotični dijaki sedaj bivajo; priložiti je zadnje šolsko izpričevalo.

Goriška slovenska gimnazija v Trstu. Zavod se jako lepo razvija. Učenci se še vedno priključajo. Kdor želi, da dobi dobro hrano za 70 vinarjev dnevno v aprovizacijski kuhinji. Jako revni tudi zastonj. Pozneje došle dijake poučujejo profesorji privatno — seveda brezplačno — toliko časa, da dohitijo, kar so zamudili.

Osebnosti. V stalni pokoj je stopil ravnatelj c. kr. učiteljskega v Ljubljani, vladni svetnik Anton Črnivec. Naučno ministristvo je pooblastilo kranjski deželni šolski svet, da mu tem povodom v njegovem imenu izreče zahvalo in priznanje za dolgoletno izvrstno službovanje. — V osmi činovni razred so pomaknjeni profesorji: Ivan Grafenauer, Julij Nardin in dr. Vinko Šarabon na prvi državni gimnaziji v Ljubljani; dr. Simon Dolar na državni gimnaziji v Kranju in Josip Mazi na višji realki v Ljubljani. — Provi-zorna učitelja na srednjih šolah sta postala suplenta na c. kr. državni realki v Gorici: Franc Ferjan in Andrej Verbich (sedaj oba pri vojakih).

Avstrijsko srednje šolstvo. Listi javljajo, da v naučnem ministristvu uvažujejo eventualnost, utesniti nekoliko pouk v klasičnih jezikih, da bi dijaki imeli časa se naučiti — madžarskega jezika. Madžarščina naj postane obližaten predmet, morda pa bodo poskrbeli tudi za pouk katerega drugega v Avstriji navadnega jezika.

Kranjske vesti.

ANTON PEGAN.

Na Razdrtem pri Postojni je dne 16. oktobra t. l. po dolgi in mučni bolezni v 67. letu svoje dobe umrl tovariš Anton Pegan, učitelj v pokoji. — Služboval je večinoma po vipavski dolini ter je vso dobo svojega službovanja nesebično služil šoli in narodu. — Svoj zaslužni pokoj je užival na Razdrtem, kjer je tudi pokopan. — Bodi mu ohranjen blag spomin! Vdovi gospé Franji naše iskreno sožalje!

— Iz Litije nam pišejo: Uspeh »Dni darovanja« je bil za naše razmere, ako se pomisli, da je vsolanih poleg trga Litija samo 6 vasi in ker je duhovščina sama nabirala, dosti lep. Učitelstvo samo je tvorilo lokalni odbor in samo ono je nabralo vsoto 295 K 02 vin. Sploh je tukaj učitelstvo v vojne namene ogromno veliko storilo. Priznanja ni sicer prejelo nobenega, a tudi ne hrepeni po njem. Saj je tiha zavest poštenega dela najlepše priznanje!

— Ustanova za realce. Mestna občina ljubljanska ima oddati eno mesto Cesar Franc Jožefove ustanove za realce v letnem znesku 100 K. — Do te ustanove imajo pravico v Ljubljano pristojni, če bi pa takih ne bilo, sploh na Kranjskem rojeni ubožni dijaki c. kr. državne velike realke v Ljubljani. Prošnje je opremiti z rojstnim in krstnim listom in domovnico, z zadnjim semestralnim izpričevalom, dalje pri prosilcih, katerih starši ne živijo v Ljubljani, z ubožnim listom domačega županstva. — Prošnje je vložiti do vstetega 15. novembra 1916 na realnem ravnateljstvu.

— Gorupove ustanove za ljubljanske liceje. S pričetkom prvega tečaja šolskega leta 1916/17 se podeli 7., 8., 9., 10. in 11. mesto Josip Gorupa viteza Slavinjskega ustanove za gojenke višje slovenske dekliske šole, oziroma dekliskega liceja v Ljubljani, vsako mesto po 386 K na leto. Pravico do užitka te ustanove imajo pridne gojenke omenjene šole in sicer: a) slovenske dekliske, ki so z ustanoviteljem v sorodu, b) ako bi teh ne bilo, dekliske slovenskih, oziroma hrvatskih staršev iz Kranjskega, Štajerskega, Koroškega, Primorskega (to je iz Trsta, iz Goriške in Istre), iz Reke in iz hrvatskega Primorja; c) ako bi tudi teh ne bilo, dekliske drugih slovanskih rodov sploh. Pravica podeljevanja pristojna tačas gospodu Korneliju vitezu Slavinjskemu, veleposelniku in veletržcu v Trstu. Prošnje je vložiti najkasneje do 1. decembra 1916, potem licejskega ravnateljstva pri c. kr. deželni vladi v Ljubljani.

— Iz ruskega ujetništva se je oglašil enoletni prostovoljec Albert Štrukelj, abiturient c. kr. ljubljanskega učiteljskega. Ujeli so ga v noči na 13. avgust t. l. in zdaj se živ in zdrav nahaja v Piskovu (jugozapadno od Petrograda).

— Iz francoskega ujetništva se je oglašil nadučitelj na Premu na Notranjskem, tovariš Ivan Vadenja. Bil je ujet v Srbiji, po zmagi je šel čez Albanijo v Italijo na otok Sardinijo, a od tod čez Gibraltar na Francosko. Sedaj biva blizu belgijske meje. Ako mu hoče kdo izmed kolegov pisati, je njegov naslov: Depot de Prisonniers de Guerre du Quai de France. Rouen (Seine-Inférieure) Nr. 3227. Groupe XII.

— Na šišenski dekliskih osemrazrednic v Ljubljani je razpisano mesto nadučiteljice in voditeljice. — Prošnje do 15. novembra t. l. na c. kr. mestni šolski svet v Ljubljani.

— Največja slovenska javna ljudska knjižnica je brezdomno knjižnica »Gospodarskega društva za dvorski okraj« v Ljubljani. Knjižnica je izborna založena z najnovejšo leposlovno literaturo, in so čitajočemu občinstvu poleg vseh slovenskih del na razpolago tudi najboljša dela svetovne literature v nemških izvirkih, oziroma prevodih. Knjižnica je štela doslej 6525 izposojevanju določenih knjig, in so glede teh knjig na razpolago popolni knjižnični imeniki. Nanovo je pa nabavila letos še okoli 1500 knjig, tako da šteje sedaj knjižnica nad 8000 knjig. — To je pač vsega priznanja vredno kulturno delo!

— Imenovanje izpraševalne komisije za splošne ljudske in meščanske šole v Ljubljani. Imenovani so za funkcijsko dobo od začetka 1916/17 do konca 1918/19 za člane izpraševalne komisije s slovenskim in nemškim učnim jezikom: za ravnatelja: dež. šolski nadzornik: dr. Janko Bezjak; za namestnika profesorja dr. Valentin Kušar in Franc Suher; za člane profesorji: Anton Funtek, dr. Ivan Šmajdek, Alojzij Petsche, dr. Ivan Orel, Josip Verbič, glasbeni učitelj Anton Dekleva, telovadni učitelj Josip Gorečan, vadiški učitelji: Ivan Krulc, Viktor Jaklič in Josip Pavčič. Za eksaminatorje se morejo po potrebi poklicati: profesor dr. Fran Šturm za francoščino, profesor Josip Mazi za geometrično risanje in koncertni mojster Hans Gerstner za klavir, gosli in orgle. Knezoškofijski ordinariat je imenoval za isto funkcijsko dobo eksaminatorje iz verouka profesorje: dr. Demšarja, dr. Alfonza Levičnika in dr. Fr. Perneta.

— Seja kranjskega deželnega šolskega sveta dne 16. oktobra 1916. Predsednik izreče zastopnikom učiteljskega sožalje za padlimi in umrlimi tovariši in tovarišicami s prošnjo, naj ga sporočita učiteljskemu. — Vpokoje se: Valentin Burnik, nadučitelj v Metliki; Severa Zorko-Reilova, učiteljica v Boštanju; Leopoldina Garbelsova, in Marija Levstikova, učiteljici pri sv. Petru

v Ljubljani; Fran Kovač, nadučitelj v Zatični. — Deželni šolski nadzornik poroča obširno o dnevnih zavetiščih. Poročilo se vzame z odobrenjem na znanje in sklone se izreči c. kr. mestnemu šolskemu nadzorniku Fr. Lavtizarju, voditeljem Jegliču Jan. Nep., Cepudru Josip in Jos. Wagnerju ter gospodinjstvu oskrbujoči Mariji Novakovi v Šiški priznanje in pohvalo deželnega šolskega sveta. Sklene se po možnosti delovati na stalno ustanovitev dnevnih zavetišč. — Metelkovo ustanovo dobe učitelji: Tomšič Emil, Ribnica; Pirnat Ivan, Mokronog; Slapar Jakob, Olševk; Mihelič Viktor, D. M. v Polju; Koželj Viktor, St. Peter pri Rudolfovem; Ziegler Robert na Igu. — Ustanovo bivšega vrtnarskega društva: Jezeršek Ivan, Sv. Križ pri Trzinu; Aršek Ivan, St. Peter v Ljubljani; Žirovnik Josip, Gorje.

— **Iz ljudskošolske službe.** Za suplentinje so nameščene: Evlalija Dimnikova pri Devici Mariji v Polju, Pavla Pirkerjeva v Srednji vasi in Terezija Šušteršičeva v Koprivniku. — C. kr. okrajni šolski svet v Novem mestu je imenoval namesto k vojakom odišlega nadučitelja Gustava Ferjana bivšo uč. suplentinjo v St. Petru pri Novem mestu Ivano Kramaričovo za suplentinjo na ljudski šoli v Dvoru. — C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku je učiteljico na zasebni ljudski šoli v Repnjah Kristino Pinteričevo imenoval za začasno učiteljico na dvorazredni ljudski šoli v Vodichah; namesto k vojakom odišlega učitelja Andreja Pogačarja bivšega suplenta na ljudski šoli v Semiču Alb. Razpotnika za suplenta na štiri-razredni deški ljudski šoli v Kamniku; namesto k vojakom odišlega nadučitelja Ivana Primožiča bivšo suplentinjo v Nevljah Armelo Vremšakovo za suplentinjo na ljudski šoli v Mekinjah in namesto k vojakom odišlega učitelja Valentina Clementeta poizkusno kandidatkinjo na dekliški šoli v Kamniku Mar. Kladvo za suplentinjo na enorazredni ljud. šoli v Nevljah. — Za suplentinje so nastavljene: namesto v aktivni vojaški službi se nahajajočega nadučitelja Karla Črničarja v St. Vidu nad Cerknico izprašana uč. kandidatinja Zora Bitensková; namesto vpoklicanega učitelja Flenrika Paternosta v Senožcah uč. supl. Angela Sila; na osemrazredni mestni nemški dekliški šoli v Ljubljani izprašana učiteljica Marija Smoličeva. — Za provizorični učiteljici sta imenovani uč. kand. Ema Andrejčičeva na trirazrednici v Stopičah, izprašana učiteljica Mtrija Vidičeva na dekliški osemrazrednici v Ljubljani namesto učiteljice Alice Schmalčeve. — Za supl. namesto obolele učiteljice Terezije Rauhkarjeve v Vavti vasi je nastavljena abs. uč. kandidatinja Albina Ahačičeva; namesto obolele voditelja deške ljudske šole v Novem mestu p. Gotarda Podgorška bo vodil navedeno šolo začasno tamošnji učitelj p. Atanazij Ausser; namesto vpoklicanega učitelja Florijana Gostiča v Poljanah bo suprirala bivša supl. v Trebiji Julij. Rotarjeva; namesto obolele nadučitelja Ivana Rudolfa v St. Vidu bo suprirala abs. uč. kand. Ema Rudolfova; namesto obolele učiteljice Vincencije Papis-Stuchlyjeve v Košani bo suprirala uč. supl. Stefanija Puppisova. — Za suplentinje so nastavljene: Namesto obolele uč. Antonije Kren-Jakličeve na Koroški Beli doseđanja suplentinja v Koprivniku Ljudmila Koroščeva; namesto vpoklicanega nadučitelja Franca Flereta v Kranjski gori abs. uč. kand. Leopoldina Jegličeva; namesto vpoklicanega učitelja in šol. voditelja Petra Jočica v Dobravi pri Kropi abs. uč. kand. Ana Tavčarjeva; namesto obolele učiteljice Ane Erzinove v Semiču abs. uč. kandidatinja Albina Možinova. — Za provizorično učiteljico v Kranjski gori je imenovana abs. uč. kand. Irma Cepudrova; prov. učiteljica v Čemšeniku Vladimira Olga Pleveljeva je začasno dodeljena v službovanje v St. Gotardu; bivša prov. učiteljica v Vel. Trnu Marija Kovačeva je imenovana za prov. učiteljico v Čemšeniku. — Namesto v vojaški službi nahajajočega se nadučitelja Cirila Vizjaka bo suprirala na ljudski šoli v Vremu izprašana uč. kand. Matilda Bevkova ter bo obenem vodila ekskur. pouk na šoli v Zg. Ležcah. Namesto vpoklicanega učitelja Ivana Štreklja bo suprirala na šestrazrednici na Vrhniki uč. supl. Ana Knavsova. — Za suplentinje so nastavljene: Šolska praktikantinja Ema Janežičeva na enorazrednici v Babinem polju; abs. uč. kandidatinja Julija Maričeva namesto vpoklicanega učitelja V. Skebete v Preloki; abs. uč. kandidatinja Marija Španova namesto vpoklicanega nadučitelja Franca Erkerja v Starem logu; bivša učiteljica na Ciril-Metodovi šoli v Gorici Marija Arriglerjeva na šestrazrednici v Loškem potoku; uč. suplentinja Marija Goljevškova namesto vpoklicanega nadučitelja Ivana Goloba na Raki; učiteljica Karolina Rostoharjeva namesto na dopu-

stu bivaajoče učiteljice Antonije Vohinčeve v Cerkalah. — Za provizorično učiteljico v St. Ruprtu je imenovana suplentinja Helena Komačeva. Za suplentinje so nastavljene: Abs. uč. kand. Silva Balančeva na enorazrednici v Erzeltu; abs. uč. kand. Jospina Gradišarjeva na enorazrednici v Planini; abs. uč. kand. Marija Jaklova v Trzinu; abs. uč. kand. Ana Šemetova pri Sv. Križu pri Litiji; prov. učiteljica Marija Kreinerjeva na deški ljudski šoli v Kočevju. — Za učiteljico na zasilni šoli v Zavrtaču je imenovana izprašana uč. kand. Frančiška Miklavčičeva; za prov. učiteljico v Srednji vasi je imenovana doseđanja suplentinja Ana Gradišarjeva. Za suplentinjo sta nastavljene: suplentinja Marija Chladekova v Borovnici in abs. uč. kand. Ana Turkova v Spodnjem Logatcu. — Za prov. učiteljico v Spod. Logatcu je imenovana uč. supl. Katarina Punčuhova. Za provizorično učiteljico v Mirni peči je imenovana Gabrijela Hladnikova. Suplentinja Angela Mandlova je imenovana za voditeljico šole v Ovčaku, Berta Žejnova pa v Logu.

— **Šolska mladina v Škofji Loki** je povodom »Teda Rdečega križa« nabrala 5000 praznih steklenic za mineralno vodo, ki se bodo odposlale osrednjemu društvu »Rdečega križa« na Dunaj. Za to rodoljubno delovanje se izreka najtoplejšo zahvalo in se priporoča javnosti v posnemanje.

Štajerske vesti.

KONRAD MEJOVŠEK.

Na Reki pri Hočah je dne 30. septembra t. l. preminul nadučitelj Konrad Mešovšek v 62. letu starosti. Angel Azrael ga je rešil večletne bolezni in povedel v kraljestvo miru in večnega pokoja, dne 2. oktobra pa so ga spremlili njegovi mnogoštevilni tovariši in in obila gospoda iz Maribora in okolice na pokopališče v Hočah. Spoštovali so blagopokojnika in ga visoko čislali zbog njegovega jeklenega značaja, ki je prebil marsikateri hud boj za pravico in resnico in se o vsaki priliki pokazal trdnega Slovence, ki ni omahoval in se ni uklonil. — Pokojni tovariš se je rodil 1. februarja 1855 v Konjicah. Po dovršeni domači šoli je obiskoval tri gimnazijske razrede v Celju in je učiteljšče v Mariboru dovršil 18. julija 1876. z zrelostnim in spomlad 1879. s sposobnostnim izpitom v Gradcu. — Služboval je od 20. julija 1876. tri mesece kot podučitelj v Kamnici, poldrugo leto v Mariboru II., štiri leta v Studenčih pri Mariboru, kjer je postal definitivni. V jeseni 1881. je bil imenovan za učitelja v Zg. Radgoni, kjer se je poročil z oskrbnikovo hčerko Eleonoro, rojeno Atzlerjevo, ki je umrla že leta 1913. Spomladi 1884. je bil premeščen v Maribor. V jeseni 1887. v St. Jernej pri Ločah, 1889. v Veliki nedelji in 1894. je postal nadučitelj v Selah pri Ptuj, od kamor je prišel 30. septembra 1897. na novoustanovljeno šolo v Reko, kjer je ravno 19 let nadučiteljeval. Pred tremi leti se je drugokrat oženil. Leta 1878. se je bojeval v Bosni in si pridobil vojno in jubilejsko kolajno. — Pokojni tovariš Mešovšek je bil jako nadarjen in duhovit, poleg tega pa tudi delaven in vztrajen na vsakem polju. Od svojih duševnih zakladov je rad podajal tudi tovarišem ter se udeleževal jako marljivo shodov učiteljskega društva ter bil pri uradnih skupščinah vedno originalnih misli in izboren govornik. Ker je bil trden značaj, se o nobeni priliki ni bal povedati resnice vsakomur v oči, daš mu je prinesla zameri in časih materialno škodo. — Bil je ponos učiteljstvu in izboren šolski vrtnar in sadjerejec, za kar je dobil obilnih pohvalnic, leta 1906. subvencijo poljedelskega ministrstva po 20 K. leta 1909. Reiserhoferjevo ustanovo od deželnega odbora po 80 K. Lepo deblo, lepo drevo, imeniten sad — to je bilo Konradu največje veselje in pri tem je našel svojo tolažbo v hudih dneh. Ob 40letnici letos je hotel stopiti v pokoj. — Kakor je bil natančen, vesten in nad vse marljiv učitelj, tako je bil dober oče — vzgojevalec svoje ljube družine. Desetero otrok žaluje po svojem ljubem očetu in jim bo težko pogrešati ljubega, skrbnega ateja! — Na bojišču je ob gromu topov došla peterim sinom bridka vest: Oče umrl! In prihiteli so vsi — od vseh vetrov — in blagopokojniku izkazali svojo ljubezen, vdanost in zadnjo čast na grobu. Sin, rečki učitelj Radovan, je kadetni aspirant, Milko nadporočnik z vojaškim zaslužnim križcem III. reda z vojno dekoracijo, sin, jarenski učitelj Branko, nadporočnik, si je pridobil veliko srebrno svetinjo v Voliniji, Stanko, korporal, bronasto svetinjo, in

najmlajši Beno. — Ljubi Konrad! Bil si nam blag in drag — počivaj v miru! — Lepo si oskrbel svoje sinove in hčeri — gotov Ti je trajen spomin! D. P.

ANTON LAJUŠIČ.

V Gabrjih pri Celju je dne 16. oktobra t. l. umrl v 80 letu svoje dobe po dolgi in mučni bolezni tovariš Anton Lajušič, nadučitelj v pokoju, imetnik zaslužne svetinje za 40 letno zvesto službovanje in častni občan občine Sv. Martina v Rožni dolini, kjer je mnogo let — od 1873 do vpokojitve l. 1904 — uspešno deloval kot nadučitelj na šolskem in narodnem polju. Zato so mu hvaležni občani podelili častno občanstvo, najčimprej odlikovanje, ki z njim razpolaga slovenska občina. — Učiteljevat je začel leta 1856. ter je v polni meri okusil vse »sladkosti« učiteljskega stanu. — Blagi pokojnik je vzgojil sina Antona, župnika pri Sv. Martinu poleg Vurberga, in sina dr. Franceta, c. kr. komisarja na okrajnem glavarstvu v Mariboru. — Bodi zaslužnemu šolniku ohranjen blag spomin! Gospodoma sinovoma naše sožalje!

— **Izpitni za ljudskošolsko učiti usposobljenost v Mariboru** se prično v ponedeljek, dne 6. novembra t. l., ob 8. ur. zjutraj — Prošnje je bilo treba poslati do 29. oktobra. Tega pa nismo mogli objaviti pravočasno, ker smo dobili naznanilo šele 25. oktobra, torej veliko prepozno za zadnjo številko, ki je izšla že 20. oktobra!

— **Umrla je v Trbovljah** dne 18. oktobra t. l. soproga tovariša Ivana Kerna, nadučitelja na Vodah, gospa Antonija Kernova, rojena Dreier pl. Löwenhahnova. Blagi ženi bodi ohranjen ljub spomin! Pridržetim naše srčno sožalje!

— **Iz ljudskošolske službe na Štajerskem.** Premeščen: definitivna učiteljica Stanislava Schreinerjeva z okol deške šole v Ptujuna dekliško šolo v St. Jurju ob Juž. žel., def. učiteljica Karolina Zajc iz Zibike v Slivnici, nadučitelj Ludovik Potočnik in def. učiteljica Terezija Potočnikova od Sv. Antona na Bizeljsko; imenovani sta provizorični učiteljici Jelena Supankova v St. Pavlu pri Preboldu in Marija Lorberjeva v Grižah za definitivni učiteljici na doseđanih službenih mestih.

— **Deželna kmetijska šola s slovenskim učnim jezikom** v St. Jurju ob Južni železnici je izdala letno poročilo za šolsko leto 1915/16. iz poročila je razvidno, da šola ni mogla delovati. Pouk se sploh ni vršil. Zavod je služil kot »Dom Rdečega križa za rekonvalescente«. Zemljišča so se le s težavo obdelala, ker je popolnoma zmanjkalo delavcev. Šele ko so prišli ruski ujetniki, so se razmere izboljšale. Zanimivo je poročilo o absolutnih kmetijskih šolah, ki jih je 87% na bojišču. Od zadnjega letnika 1913/14 so vsi absolutni vojaki.

— **Na velikonedeljski petrazredni ljudski šoli** je razpisano stalno mesto učiteljice s prostim stanovanjem. — Prošnje je vlagati do 5. novembra t. l.

— **Vse šole — ljudske, m.ščanske in srednje v Celju** so pričele s poukom ob šolskem l. 1916/17 v času od 16. sept. do 2. okt. t. l.

— **Slovenska dljaška kuhinja v Celju** je tudi ob novem šolskem letu v tamkajšnjem »Narodnem domu« ter se — kot doslej — nahaja pod spretnim in marljivim vodstvom požrtvovalnega profesorja Ant. Kožuha.

— **Okoliško deško ljudsko šolo v Celju** obiskuje ob pričetku tek. šolskega leta — ki je 3. vojno šolsko leto — 332 dečkov; nad 80 jih ne prihaja. — 1. a) in 1. b) ter 3. razred imajo reden, 3., 4. in 5. razred pa restringiran pouk. Pouk se vrši v štirih sobah. — Tej šoli je ob šolskem l. 1916/17 pridružena kot volonterka absolutna uč. kandidatinja Marica Vošnjakova.

— **Slovenski otroški vrtec v Gabrjih pri Celju** obiskuje ob začetku tekočega šolskega leta 23 dečkov in 30 deklic, t. j. 53 otrok. Kot otroška vrtnarica deluje tu Marica Poglajenova. — Ta zavod vzdržuje šolska družba sv. Cirila in Metoda ter ga izdatno podpira okoliška občina Celjska.

— **Otroci laških beguncev v Celju in okolici** imajo tudi ob tekočem novem šolskem letu svojo ljudsko šolo. Za otroke slovenskih beguncev tozadevno — ni skrbjeno. — Nekaj teh ubožčkov obiskuje obe slovenski ljudski šoli v Celju. Seveda to ni dosti; zakaj tema šolama sedaj nedostaja prostora celo za domorodne otroke!

— **Šolstvo v Wagni.** Wagna je štajerska vasica pri Lipnici. Tam prebiva sedaj v posebnem taborišču, ki šteje 305 poslopij, med temi 120 barak za stanovanja. Begunska kolonija ki šteje sedaj 18.354 oseb. Vsi so prišli kot begunci od naše južnopolne fronte. Izjemo tvorijo samo 34 galskih beguncev še iz leta 1915, 75 italijanskih in 5 črnogorskih internirancev. Slovencev je 1642 oseb. Večina teh je dospela meseca avgusta t. l. ob času sedme italijanske ofenzive in sicer iz Gorice, Solkana, Mirna, Renč. Bilj, Nabrežine in Gorjanskega. |

Ob tako velikem številu beguncev je, umevno, tudi mnogo otrok. Ker ne smeta poznati vzgoja in izobrazba daljših odmorov in ker ne sme odtegniti tujina, česar ne more nuditi rodna gruda, je pridobilo v taborišču šolsko vprašanje na važnosti. Šolske mladine je v Wagni nad 5000. V začetku je bilo to taborišče določeno edino le furlanskim beguncem in istrskim evakuirancem, zato so oni, kar se tiče šol, precej dobro preskrbljeni. Imajo dekliško ljudsko in meščansko šolo (učenk 2000, razredov 24, učnih oseb 25), deško ljudsko šolo (učencev 2000, razredov 24, učnih oseb 24), vojaško organiziran deški zavod (60 internistov, 100 eksternistov, 3 učitelji), deško sirotišnico (88 dečkov, 3 učitelji), obrtno-nadaljevalno šolo, kmetijsko šolo, tri otroške vrtce (900 otrok, 20 vrtnaric). Šele v zadnjem času, ko so se naselile v taborišču tudi slovenske družine, je vodstvo otvorilo iz lastne iniciative slovensko dvorazrednico in jo kmalu nato povečalo v trirazrednico. V vodstvenem načrtu je pa tudi slovenski otroški vrtec. Vpisanih slovenskih otrok je do sedaj 384 (Voditelj: Poberaj Josip; učiteljici Valerija Makučeva in Amalija Cejeva). — Šolski mladini kakor tudi drugim otrokom na podlagi zdravniškega priporočila se dajejo dopoldne in popoldne južine. Tako je bilo razdeljenih meseca septembra 104.571 porcij, za katere se je uporabilo zraven mleka in kave, še 756 kg jabolčnih konserv 239 hlebov kruha.

— **Umrl je tovarišu Ivanu Krajniku**, nadučitelju v Kozjem, nađebudni sinček Milutin Ivan. — Naše sožalje!

— **Učiteljsko osebje dekliške in deške šole v Trbovljah II.** je poslalo blagajniku Zveze slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem znesek 14 K za »Učit. vojni podporni sklad« namesto venca na grob umrle soproge tovariša Ivana Kerna, nadučitelja v Trbovljah-Vodah I. Hvala!

— **V Ljutomerskem političnem okraju** so dosedaj prispevali 29%, oziroma 1% vojne draginjske doklade za »Učiteljski vojni pomožni sklad«: Ljutomer: Robič Jan. 6, Zacherl 6, Baukart 6, Mikl 240, Wessner 240, Mihalič 3, Robič Jul. 240, Herzog 240, Karba 160; Stara cesta: Tomažič 3, Cven: Tušenjak 3, Kocuvan 120; Sv. Duh: Lah 2, Čiuha 120; Sv. Jurij: Mavrič 120, Kocmut 120, Bernard 120, Schmidhechner 1, Grossmann 1; Kapela: Pertl 1, Poljanec 1, Mahorčič 1, Pušenjak 1; Negova: Korošec 2, Fürst 2; Gorenja Radgona: Kren 120, Osterc 1; skupaj 5840 K. Ostalo učiteljstvo se vljudno poziva, da se istotako čim najprej odzove tej stanovski dolžnosti. Večina zgoraj navedenega pa se prosi, da prispevajo še tudi za drugo polovico draginjske doklade svoj obolus.

— **Društvo »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«.** Odbor objavlja: Umrla sta društvena člana: Ivan Pichlhöfer, učitelj v Beli cerkvi, dne 1. maja 1916 in Anton Lajušič, nadučitelj v p. v Gabrju pri Celju, dne 16. oktobra 1916. (146. in 147.) smrtni slučaj. — Donesek po 4 K mora biti z vsemi zastanki gotovo vplačan tekom meseca novembra.

— **Na Vranskem** je umrl posestnik Simon Oset, star 84 let. Bil je mnogo let tudi član okrajnega in predsednik krajnega šolskega sveta — učiteljstvu in šoli sploh prijazen in naklonjen mož. Blag mu spomin!

Goriške vesti.

MATKU KANTETU

ob rojstveni 60 letnici.

Na šolskem polju vrl možak, na narodnem pa narodnjak! Tako si stal, tako stojš in v naših vrstah se boriš za naroda procvit in rast, njegov ugled in vznos in čast! Zato Ti danes znanci vsi in z njimi vsi učitelji žele iz duše in srca: Bog živi vzornega moža! Čez šestdeset še trideset veselih, srečnih let možu, ki vcepljal je mladini, kako naj služi domovini; ki širil v rodu je prosveto in njemu služil zvesto, vneto; ki je princip lepe, zdrave, dovedel vedno do veljave; ki tešil srca je sirot in mnogo je delil dobrot! Za vse vrline naj živi naš Matko tja do sivih dni! To želje z našega so juga, ki jih izroča Ti Ferluga, a z njim nebrojna četa Ti kliče: Mnoga leta!

— **V laško ujetništvo** je prišel, kakor poroča poveljnik nekega oddelka metalcev min, enol. prost. četovodja tovariš Joško Muniha, abs. učitelj, sin posestnika Petra Muniha iz Sv. Lucije.

— **Šolstvo v goriškem okraju.** V goriškem šolskem okraju posluje sedaj še